

MI SMO TU DOMA.

Manifest socialne demokracije

za lokalne volitve 2026: Sodobne občine z visoko kakovostjo življenja

Socialni demokrati vstopamo v lokalne volitve 2026 s konkretnim, odločnim in ambicioznim programom, ki bo ljudem v lokalnih skupnostih zagotovil visoko kakovost življenja v sodobnih občinah. Program poosebljajo naše aktualne županje in župani, svetnice in svetniki ter kandidatke in kandidati na lokalnih volitvah 2026.

Lokalna skupnost je ljudem najbližje. V njej ljudje bivajo, se družijo in ustvarjajo. Socialni demokrati bomo prispevali k nadaljnjemu razvoju občin v Sloveniji tako, da bo vsaka občina v Sloveniji sodobna, njeni ljudje pa bodo uživali visoko kakovost življenja. Ta cilj bomo dosegli z realizacijo programa socialnih demokratov za lokalne volitve 2026, ki ga uokvirja naša pot, po kateri bomo dosegli naše cilje.

A. Naša pot:

Socialni demokrati vemo, da sta pot in način za doseganje rezultatov enako pomembna kot cilj sam. Zato bomo občine vodili z visoko stopnjo ambicioznosti pri doseganju strateških ciljev, a premišljeno in z nenehnim zavedanjem odgovornosti do občank, občanov, okolja, tradicije in prostora. Socialni demokrati bomo poslušali ljudi in jih vključevali v postopke odločanja o javnih zadevah ter na ta način vsak dan sproti ustvarjali podlago za odgovorne odločitve.

Odločno bomo poskrbeli, da bodo občinske uprave pravičen, usposobljen, transparenten, vključujoč in učinkovit servis občank in občanov. Učinkovita občina je tista, ki zna za dosego svojih ciljev pridobiti sredstva, sodelovati z drugimi občinami in državo, povezati ljudi in institucije, uporabiti sodobna orodja ter razvojne priložnosti pravično razporediti po celotnem svojem območju. Nadalje je učinkovita občina tista, ki ob uspehih skupnosti ali njenih posameznikov ne pozabi na ranljive skupine v skupnosti. In nenazadnje je učinkovita občina seveda tista, ki dosega zastavljene cilje. Socialni demokrati se zavezujemo, da bomo učinkoviti voditelji občin.

A1. Soodločanje občank in občanov

Bolj, kot so občanke in občani vključeni v odločanje o javnih zadevah, bolj razumejo delovanje lokalne samouprave, bolj zaupajo izvoljenim predstavnikom ter razvijejo višjo stopnjo odgovornosti in pripadnosti do skupnega in skupnosti. Zato bomo občine vodili na način najvišje stopnje vključenosti občank in občanov v odločanje preko metode

participativnega proračuna, ki mu bomo namenjali najmanj en odstotek vsakoletnega občinskega proračuna, z organizacijo forumov, zborov krajanov, posvetov in delavnic, z ustanovitvijo vsebinskih posvetovalnih teles občinskega oz. mestnega sveta ter županov. Okrepili bomo vlogo krajevnih, vaških oz. četrtnih skupnosti, katerih pobude bodo ključne za odločitve na področju investicij v posamezne dele občin ter okrepili vlogo nevladnih organizacij, katerih stališča bodo ključna za odločitve na vsebinskih področjih športa, kulture ter društvenega in družbenega življenja v skupnosti.

A2. Transparentno delovanje

Z rednim informiranjem občanek in občanov, pregledno porabo javnega denarja, odprtim delovanjem občinskih uprav ter odprtimi podatki bomo zagotovili najvišje standarde transparentnosti v slovenskih občinah.

Verjamemo v občino, ki posluša ljudi in odločitve sprejema odgovorno. Zato zagovarjamo pregledno porabo javnega denarja, ničelno toleranco do korupcije, odprto delovanje občinskih uprav ter vključevanje javnosti v pripravo razvojnih odločitev. Razvoj občin mora temeljiti na strokovnosti, dolgoročni viziji in sodelovanju, ne na kratkoročnih interesih.

A3. Učinkovito koriščenje evropskih in državnih virov

Občine morajo izkoristiti priložnosti, ki jih država in Evropska unija ponujata za sofinanciranje lokalnih programov in projektov. Investicijski del proračuna vsake občine bomo oplemenitili po načelu »enemu evru iz občinske blagajne dodati en evro iz državnih ali EU virov«. Tako bomo z enakimi občinskimi sredstvi naredili več za ljudi in razvoj občin.

A4. Skrb za ranljive družbene skupine

Ranljive družbene skupine potrebujejo pomoč skupnosti. Ta se najlažje in najbolj tvorno udejanji v povezanih lokalnih skupnostih, zato bomo posebno pozornosti v vseh lokalnih politikah namenjali ranljivim družbenim skupinam: otrokom, mladim, starejšim ljudem ter zdravstveno, socialno ali ekonomsko ogroženim. Ob pozornosti, ki jo bomo ranljivim skupinam namenili v vseh politikah, bomo zanje razvili tudi posebne ukrepe ter poskrbeli za mladim in starejšim ljudem prijazne občine.

Mladim prijazne občine bomo razvijali z mislijo na ključne izzive mladih in poskrbeli za dostopna stanovanja za mlade in mlade družine, za plačane prakse in pripravništva ter pravično in dostopno študentsko in dijaško delo v javnih zavodih in podjetjih, kakovostno predšolsko varstvo ter osnovno šolstvo.

Za starejše ljudi, ki želijo dlje časa ostati v domačem okolju, bomo uvedli nove programe, ki preprečujejo socialno izključenost. Poskrbeli bomo za primeren nivo izvajanja programov dolgotrajne oskrbe ter spodbujali razvoj infrastrukture, ki bo omogočala dostojno staranje. Posebno skrb bomo namenili tudi osebam z oviranostmi, saj mora biti vsaka občina dostopna, vključujoča in prijazna do vseh. Poskrbeli bomo za občine po meri invalidov.

A5. Strateško načrtovanje

Občina mora imeti strateški načrt za dolgoročno obdobje, zato bomo v vsaki občini sprejeli strategijo razvoja, ki bo zasledovala cilje moderne občine z visoko kakovostjo življenja in občini določila jasne razvojne prioritete. Strategije bomo izdelali na temeljih lokalnih tradicij, podrobne analize stanja in strokovnih podlag, sprejeli pa jih bomo v partnerskem odnosu z ljudmi, javnimi institucijami, nevladnimi organizacijami, gospodarstvom in drugimi deležniki v lokalnem okolju.

A6. Pametna mesta, pametne vasi in pametne skupnosti

Poskrbeli bomo za razvoj in uvedbo digitalnih rešitev lokalne e-uprave, ki bodo močno olajšale opravljanje javnih storitev na lokalnem nivoju ter izboljšale učinkovitost delovanja občin, njenih zavodov in podjetij. Uporabnikom prijazne digitalne rešitve bodo omogočale sodelovanje in komunikacijo med občino in občani ter opravljanje upravnih in drugih postopkov za občane in podjetja.

V občinah, kjer še ni polne pokritosti s širokopasovnimi omrežji, bomo spodbudili izgradnjo širokopasovnih komunikacijskih omrežij, predvsem na podeželju. Digitalna dostopnost mora namreč postati del osnovne infrastrukture vsake sodobne občine.

A7. Medobčinsko, regijsko in čezmejno sodelovanje občin

Občinske meje bomo presegali s projekti in programi, ki jih bomo izvajali s sosednjimi in drugimi občinami, regijo in državo, manjkalo pa ne bo niti mednarodno povezovanje v projektih, ki izboljšujejo kvaliteto življenja ljudi. Skupni projekti, izmenjave dobrih praks ter povezovanje razvojnih potencialov bodo namreč prinesli boljše rezultate v vseh sodelujočih občinah.

A8. Občinska uprava: učinkovit servis občank in občanov

Občinske uprave morajo biti strokoven, odziven, učinkovit in dostopen servis za občanke in občane ter druge subjekte, zato bomo krepili njihove zmogljivosti ter vanje uvajali nove pristope, znanja in usposobljenosti. Občinske uprave bodo partnerice občank in občanov pri uresničevanju njihovih potreb. Prizadevali si bomo za krepitev medobčinskih uprav ter iskanju sinergij pri skupnem opravljanju delovnih nalog sosednjih občin.

Občinske uprave in javni zavodi morajo biti zgled dobrega delodajalca, brez veriženja pogodb za določen čas in brez navideznega samozaposlovanja; dijaške in študentske prakse in pripravništva morajo biti plačana.

A9. Enakomerna vlaganja v mesta in na podeželje

Uravnotežen in pravičen razvoj celotnih območij občin bomo zagotavljali z enakomernimi vlaganji v občinska središča in na podeželje. Vsak posamezni del občine mora namreč imeti možnosti za svoj razvoj, ki ga bomo načrtovali v sodelovanju z ožjimi deli občin (četrtnimi, krajevnimi oz. vaškimi skupnostmi).

A10. Enostaven dostop do javnih storitev in storitev splošnega pomena

Ob zagotavljanju dostopa do javnih storitev bomo poskrbeli tudi za zagotovljen dostop do storitev splošnega pomena, kot so banke, pošte, bankomati. Občanke in občani morajo imeti enostaven dostop do teh storitev.

Oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, ravnanje z odpadki, daljinsko ogrevanje, upravljanje javnih stanovanj in druge javne službe morajo biti v domeni javnih podjetij, zato bomo zagovarjali ohranjanje ali prenos javnih služb v okvir javnih podjetij.

B. Naši cilji:

Občine morajo biti prostor priložnosti – za delo, ustvarjanje, bivanje in kakovostno življenje. Socialni demokrati bomo ustvarili bomo takšne občine, kjer si bo lahko vsak posameznik ustvaril dom, družino in poklicno pot. Z vlaganji v stanovanjsko politiko, javno infrastrukturo (npr. ceste) in storitve za visoko kakovost bivanja, gospodarski razvoj, kvalitetno in dostopno javno predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo, javno zdravstvo, šport, kulturo ter prireditveno in društveno dejavnost bomo poskrbeli za sodobne občine z visoko kakovostjo življenja ter občine, ki bodo našim ljudem zagotavljale varno prihodnost.

B1. Dostopna stanovanja

Ključni pogoj za rast posamezne lokalne skupnosti je dostopnost do stanovanj, zato bo stanovanjska politika prioriteta politika socialnih demokratov pri vodenju občin. Ob krepitvi fonda javnih najemnih stanovanj bomo s komunalnim opremljanjem območij za individualno in večstanovanjsko gradnjo spodbujali gradnjo dostopnih stanovanj. Stanovanjska politika mora občankam in občanom omogočiti kvalitetno bivanje v zelenem okolju. V dogovoru z lokalnim prebivalstvom bomo zagovarjali omejevanje kratkoročnega oddajanja stanovanj v turistične namene.

B2. Visoka kakovost bivanja

Oblikovali bomo 'zlati standard naselij v občini', s katerim bodo določili standard, ki ga morajo doseči vsa naselja v posamezni občini do leta 2034. Ta standard bo vključeval standarde komunalne opremljenosti (ceste, vodovod, kanalizacijo, širokopasovne podatkovne povezave), prometne varnosti (avtobusne postaje, varne šolske poti, pločniki), infrastrukturnih otokov (urejene površine za ekološke otoke, hranilnike električne energije, transformatorske postaje) ter družbene infrastrukture (otroška igrala, športne in rekreacijske površine, objekte za druženje krajanov).

Ob grajeni infrastrukturi bomo poseben pomen posvečali tudi zelenim in modrim javnim prostorom, pospešeno bomo ozelenjevali mesta in večja naselja, obnavljali parke in druge zelene ter obvodne površine, poskrbeli bomo za skupnostne vrtove in javne sadovnjake, pasje parke ter krepili poplavno varnost.

B3. Dostopno in kakovostno zdravstveno varstvo

K visoki kakovosti bivanja pomembno prispeva tudi dostopno primarno zdravstveno varstvo. Poskrbeli bomo, da bo imela vsaka občanka in vsak občan ustrezen nivo oskrbe za nujno medicinsko pomoč ter z drugimi zdravstvenimi storitvami, ki jih v zdravstvenih domovih zagotavljajo pediatri, zdravniki družinske medicine, zobozdravniki, ginekologi, idr. Z izvedbo posebnih programov bomo posebno pozornost bomo namenjali tudi generacijskim potrebam, kot je na primer duševno zdravje otrok in mladih.

B4. Dostopni javni vrtci in moderne javne šole

Otroci in mladi so ena najranljivejših družbenih skupin in naša prihodnost, zato zahtevajo posebno pozornost. Spodbujali bomo vpis v vrtec ter vsem zainteresiranim staršem predšolskih otrok zagotovili možnost vpisa otroka v vrtec. Skrb za šolsko infrastrukturo je ena pomembnejših nalog občin, zato bomo poskrbeli za varne, kakovostne in sodobno opremljene šole v mestih in na podeželju, kjer so šole gonilo družbenega življenja. V vrtcih in šolah bomo zagotovili preskrbo z lokalno pridelano hrano.

B5. Gospodarski razvoj in trajnostni turizem

Spodbujali bomo razvoj gospodarstva, temelječega na znanju, inovacijah, trajnosti ter delovnih mestih z visoko dodano vrednostjo. Gospodarstvu bomo pomagali z zagotavljanjem potrebnih površin, podjetniškimi inkubatorji in prosti za sodelo (coworking) ter neposrednimi spodbudami, ki bodo omogočila razvoj obstoječih gospodarskih dejavnosti v občinah ter prihode novih subjektov. Ukrepe za razvoj gospodarstva bomo naslavljali regijsko na način, da se v vsaki regiji oblikuje vsaj en večji gospodarski center. Turizem bomo razvijali na specifikah posameznih občin s posebnim poudarkom do ljudi in okolja, ki se odpira gostom. Zagovarjali bomo usmeritev v butični in trajnostni turizem.

B6. Kmetijstvo in prehranska varnost

Prehransko varnost, urejenost krajine in odpornost lokalnih skupnosti bomo krepili z vlaganji v kmetijstvo, spodbudami za samooskrbo (npr. oskrba z lokalno hrano v šolah in vrtcih) ter z ukrepi za prilagajanje kmetijstva na podnebne spremembe.

B7. Odgovorno urejanje prostora

Socialni demokrati zagovarjamo do okolja in prostora odgovorno rast posameznih občin. Prostor je namreč omejen vir, zato bomo pri njegovem upravljanju in koriščenju primarno usmerjeni v ustvarjanje kakovostnega bivalnega okolja na območju prostorskih rezerv, kot so degradirana območja, zapuščene in prazne stavbe ter obstoječe prazne površine. Zaradi dolgih postopkov prostorskega načrtovanja bomo prostorski razvoj občin načrtovali pravočasno, a premišljeno in na podlagi strateških ciljev občine in regije.

Poskrbeli bomo za sprejem načrtov prilagajanja podnebnim spremembam. Ustavili bomo umeščanje novih stavb na poplavna območja in vlagali v protipoplavno varnost. Izvedli bomo ukrepe proti vročini s senčenjem, ozelenitvami, vodnimi elementi, pitniki in drugimi ukrepi.

B8. Zaupanja vredna civilna zaščita in varno okolje

Razvijali bomo sistem zaščite in reševanja ter zagotavljali usposobljene, ustrezno opremljene in povezane službe civilne zaščite, ki bodo pripravljene na naravne nesreče in druge izredne dogodke. Še naprej bomo spodbujali prostovoljstvo v sestavih civilne zaščite. Podpirali bomo programe za preprečevanje kakršnegakoli nasilja ter zagotavljali lokalno podporo varnim hišam, kriznim centrom in drugim programom pomoči žrtvam nasilja.

B9. Učinkovita in trajnostna mobilnost

Potovalne navade občanek in občanov se morajo počasi, a vztrajno spreminjati v smeri trajnostne mobilnosti. Še naprej bomo z ukrepi v prometno infrastrukturo spodbujali in razvijali hojo, kolesarjenje in uporabo javnih prevoznih sredstev za potrebe dnevne mobilnosti vseh generacij občanek in občanov. Prizadevali si bomo, da bo dostop do šole, dela, zdravstvenih in drugih javnih storitev v čim večji meri možen brez uporabe avtomobila.

B10. Pestro družbeno in društveno življenje

Ob infrastrukturi, ki je zagotovo pomemben element razvoja občin, pa nam je socialnim demokratom enako pomembna tudi vsebina. Verjamemo namreč, da ta enako prispeva k visoki kvaliteti življenja, zato bomo spodbujali prireditveno, športno, kulturno in drugo društveno dejavnost. Te dejavnosti namreč povezujejo ljudi in iz posameznikov ustvarjajo povezano skupnost. Spodbujali bomo dostopnost športa in kulturnih vsebin za vse generacije s posebnim poudarkom na otrocih, mladih in starejših ljudeh.